

4.) Urvacsora osztáskor.

A horebi csipkebokor lobogása Mózes előtt; a keleti fénycsillag ragyogása a bethlehemi jászoly felett; a gecsemáni vérvérítékes imádság; a galgotai keresztfa s ezen a nagybajnok végvonoglása és halála, ekkor a kősziklák megindulása, a templomok kárpitjának leszakadása, s halottak feltámadása, az árimáthiai koporsó megürülése, fényes felhők szárnyain égbe emelkedés s onnan tüzes nyelvek kirepülése: mind ezek nagy adatok valának az ég és föld, az Isten és emberek közti szövetségben munkálkodó mennyei hatalom és gondviselés felől.

De a horebi lángokhoz kötött szövetségi törvények: körümetélkedés, áldozatok, kovásztalan kenyér, húsvéti bárány s több efélékmár-már kiavultak a vallásos küzdelmek között.

A keleti csillag fénye nem ragyog előre, a galgotai vértanu s igazság-bajnok halálhörgése nem hallik, holtak nem jönnek ki sirjokból, s tüzes nyelvek sem szállnak le az egeből.

Mi maradt már azon küljelek s csudaesemények helyett az Istennel való szövetség biztos zálogául az emberiség kezében?

Két hagyományos emlékdarab Idvezitőnktől — az egyszerűség és szeretet jelvényei a kereszttségben és uri vacsorában.

Szent vallásunknak két gyűrűje, melyeket hitünk ujjain mint szövetségünk ereklyéit, viselünk.

Nem vesztek ezek eredeti becsökből, sőt az élet viharai megedzették öröktartó erővel mindeniket.

Az égről napot, holdat, csillagokat; a földről fát, fűvet, tüzet, vizet, érczet és állatokat lemorzsolhatnak, kiemésztethetnek az idők vasfogai; de e két kincset a kereszténység ujjairól le nem facsarhatja semmi erőszak, üldözés, ámitás, s még a halál félelme sem.

Azon dobogó szívvél küldi az édes anya ma is gyermekét a keresztviz alá, milyennel Mária kíséré Jézusát a Jordán partjához keresztelő Jánoshoz.

Azon töredelmes ihlettséggel lépik ma is minden igaz keresztény az urvacsorai asztal mellé, milyennel valának az apostolok ama béthániai asztal körül; s azon hő ragaszkodással nyújtja ma is jobbját a kenyér és pohár elvételére, milyennel tevék azt a hív tanítványok, midőn kedves mesterek, szeretett tanítójok s barátjok elzokogá hozzájok véghagyományos búcsuszavait: Valahányszor ezt eszitek és iszjátok, mindenkor az én emlékezetemre tegyétek.

Ily érzéssel s hitragaszkodással jöttünk mi is most ez áldozat helyére, s azon ihlettséggel járulunk az emlék-asztalhoz, milyennel atyáink is gyakorlák századokon át. Hívei vagyunk a szentegyháznak, hivatalosai e szent vendégségnek, a testvéri szeretet lelke által vezéreltetve buzgólkodunk e szent gyakorlatu áldozatot innepünk méltó megszentelésére véghezvinni.

Isten megáldó szent-lelke szálljon azért gyülekezetünkre, mint hajdan az apostolokra, mely egyesítsen minket e szent asztal mellett értelemben és akaratban, szeretetben és reménységben, hogy egy igaz hitünkben egy szívrünk és lelkünk legyen! Ámen.

E l ő i m a .

Isten! örök jóságú atyánk, ki magas egeidből dicsőséged országát, e földi világot igazgatod bölcsen, igazán! —

Örök szereteted tárgyaivá választottál minket is az emberiség kebelében, s az idvezítő kijelentés világával megvilágosítottad értelmünket, felderítetted hitünk egét, s megpecsételted a Jézus életével, halálával vallásunk igazságát.

Legyen, Ur Isten, a tejó lelkednek őserije mibennünk, hogy nálunk megmaradjon az értelem józan világa. Megtartassuk hitünk tisztaságát, s védje meg anyaszentegyházunkat szeretett vallásunk igazsága.

Illesd ez áldozat asztalát megszentelő kegyelmeddel, sziveinket bünbocsátó irgalmaddal, — töltsd be keblünket igaz reménnyel atyai gondviselésed s megáldó szereteted felől. Ámen.

Zárma.

Idvezült lelkünk, mert igaz hitünk áldozatját mutathatuk fel előtted mennybéli Atyánk, szent Isten! Valahányszor ezt tehetjük, mindannyiszor új erőt veszünk terheink hordozására, reményeink felujítására, s a hit és szeretet győzelmére! — Sokszor ujítsd meg, szent Isten, ez erőnket, hogy az teremjen bennünk áldásos gyümölcsöket, buzgóságban, békétirésben, állhatatosságban, jó- és balsorsunkban. Bevégzett áldozatunk emléke legyen őrangyal erkölcsi épségünk felett. Ámen.

Gyöngyösi István.

FÜGGELÉK.

Szent-Ábrahámí Mihály.

A ki Erdély politikai és egyházi történeteit az elválástól maig figyelemmel átgondolja, egymástól merőben különböző három korszakra fog ráismerni, melyek közül az elsőt — a nemzeti fejedelmek alattit, melynek zárkövét az 1711-ki szathmári békekötés képezi — a politikai és vallási szabad fejlődés és alkotmányos nemzeti élet, a másodikat — amattól 1791-ig — ezen két nagy érdek korlátozására irányzott általános visszahatás, az utolsót viszont az alkotmányos újjászületés s nemzeti erősbülés olykor emelkedő, olykor ismét visszahanyatló korszakának nevezhetni.

Azon férfi, kinek emléke fölelevenítésére e sorok irvák, ama közbenső korszakban élt, mely időrendileg az újabb kor egyik századát teszi, de valóságban sokkal inkább számítható a szabadság- és világossággyűlölő középkorhoz. Az alkotmány, kivált a mi kis hazánkban — részint mert számunk, egy csak némileg is külön és önálló létü alkotmányos állam alkotására kevés vala, részint mert a sok ellentétes érdek szerfelett megosztatott — szinte egy századig kérdésbe volt véve, sőt nyilván kétség alá vonva, országgyűlések ritkán s akkor is idegen kormányzók befolyása alatt tartattak, személy- vélemény- és szólásszabadság fel volt függesztve, a politikai és vallásos élet araszyi térre szorítva, s e kis tér is vissza-